

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U OSIJEKU
ODSJEK ZA LIKOVNU UMJETNOST
DIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNE KULTURE

IDA ĐURKIĆ

Hož i tužna bukva

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv.prof.art. Domagoj Sušac

Sumentor: izv.prof.art. Stanislav Marijanović

Osijek, prosinac 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. NASTANAK HOŽA.....	4
2.1. Priča	4
2.2. Ilustracije	6
3. TEHNIKE RADA	10
4. NAMJENA I PRIMJENA.....	11
5. ZAKLJUČAK	12
6. SAŽETAK	13
7. LITERATURA.....	14
8. PRILOZI	15

1. UVOD

Ovdje će biti predstavljen moj diplomski rad iz praktičnog područja, slikovnica Hož i tužna bukva, za koju sam napisala tekst i ilustrirala ga. Polazi se od samog početka ideje, razrade priče, objašnjenja razvoja ilustracija, korištenja tehnike pri izradi i objašnjenja zašto je poučnog karaktera i koja bi bila njezina primjena.

Inspiraciju za pisanje priče pronalazim u sadržajima kojima se bavim u slobodno vrijeme – igranje video igara, čitanje knjiga i šetnje po prirodi. Pri tome uočavam kako je uz sam izgled vizualnog zabavnog sadržaja bitna i priča koja ga prati, odnosno uzročno-posljedične veze koje ga čine.

2. NASTANAK HOŽA

2.1. Priča

Ideja za Hoža rodila se na kolegiju Ilustracije kada je trebalo osmisliti lika i napisati kratku priču. Tada je on bio dobri čuvar malih zlih vila koje su živjele u šumi, a on ih je posjećivao svaki dan. Jednog dana su mu pobjegle, napravile nered u selu te ih je on izgradio. Iz toga se razvila priča o Hožu i tužnoj bukvi. Male zle vile postale su Iskrice koje se s Hožem brinu o šumi. One su svoeglave i često čine stvari koje su nepromišljene, ali je zato Hož mudar i razborit. On ih upućuje što je pravo, a što krivo.

Kako bi se zadovoljili visoki edukativni i odgojni kriteriji priče, predlošku za ilustracije, veliku sam pozornost posvećivala odnosu uzroka i posljedica. Slijedi konačni tekst priče - tekstualni dio slikovnice.

Jednog su dana Ana i Fran bili u posjetu kod svog djeda. Djed Mislav je živio u selu pokraj velike šume. "Djede, djede, mi bismo se išli igrati u šumu!" molila su djeca djeda da ih pusti. "Može, ići ćete u šumu. No, prvo ću vam ispričati jednu priču iz vremena kada sam bio mali kao vi sada."

Od davnina postoje priče kako u našoj šumi žive neka neobična bića. Bića su bila mala, brza i sjajna pa su ih zvali Iskrice. Pričali su nam da one nisu bile same, nego je s njima bio i njihov zaštitnik Hož.

Ali, što su oni radili u šumi i kako su živjeli, zapravo nitko nije znao jer su se skrivali od ljudi. Često smo Hoža i Iskrice tražili u šumi. Naši roditelji nisu vjerovali da postoje jer ih nitko nije vidio. Osim što smo ih tražili, u šumi smo se igrali. Jednom su se tri dječaka uputila dublje u šumu. Janko izvuče očev lovački nož, zamahne i pogodi njime mladu bukvu. "Odlično! Svaka čast!" povikaše njegovi prijatelji te počеше i oni jedan za drugim bacati nož u bukvu. Odjednom se cijela šuma uznemirila. S bukve je počelo otpadati lišće. Ubrzo su se okupile i životinjice ne bi li ju nekako spasile. Bilo je nevjerojatno. Tada su se pojavile i Iskrice. Dječaci, vidjevši čudna sjajna stvorenja, pobjegoše glavom bez obzira.

Razljučene Iskrice jurile su za dječacima. Željele su ih preplašiti da se više nikada ne vrate u šumu. Dječaci su se uspjeli sakriti u grmlje, a Iskrice su samo projurile pokraj njih i odletjele prema selu.

Iskrice su poput munja i bljeskova proletjele kroz svaku kuću tražeći krivce. Razbijale su vrata, prevrtale ormare, košare, krevete i na kraju izletjele kroz krov! Preplašeni su seljaci izletjeli iz svojih kuća. “Što se događa! Tko nam to kuće uništava?!” počеше ispitivati. “Eno, odoše prema šumi!” poviče jedan. “Brzo za njima!” Zgrabiše vile, kose, grablje i pohitaju srditi prema šumi.

Po povratku u šumu Iskrice je dočekaao Hož. “Što se dogodilo u selu?!” upita ih. U isti glas su počele pričati i jedna drugoj upadati u riječ. “Zločesta djeca su... onda smo mi... nismo ih mogle naći... preokrenule smo cijelo selo...” “Što ste to učinile?” ljutito reče Hož. “Vratite se i popravite što ste uništile!”

Seljani su na putu do šume spazili svoju djecu. Kada su uočila roditelje, djeca su napustila svoja skrovišta i trčala im u susret. “Mama, tata” vikali su, “mi smo se samo igrali. Odjednom nas je nešto počelo proganjati. Morali smo se sakriti!” “Zaštitimo našu djecu, naše selo!” povikaše roditelji i jurnu prema šumi.

Vidjevši da sam neće moći smiriti seljake, Hož je skinuo svoju čarobnu ogrlicu i njome silovito počeo zamahivati. Ubrzo se počeo dizati veliki vjetar. Kako je Hož sve brže i brže vitlao, tako ga je vjetar podizao visoko u oblake. Nošen vjetrom, Hož je prikupljao velike i kišne oblake te ih vukao za sobom. Napravio je jedan ogromni i strašni oblak koji je pokrio čitavo nebo iznad i oko šume. Iz oblaka su sijevale munje, pucali gromovi i pljuštala jaka kiša. Oblak je samo stajao iznad šume i ispaljivao kratke munje. Uplašeni seljaci pobacali su svoje alatke, zgrabili djecu i izbezumljeni potrčali prema selu. “Spašavajte se! Protiv ovakve sile smo bespomoćni!”, panično su vikali i trčali koliko ih noge nose.

Za to vrijeme Iskrice su popravljale po selu sve ono što su uništile. Jedino je starješina ostao u selu. Vidjevši Iskrice i veliki oblak naslutio je što se dogodilo u šumi.

Prestravljeni seljaci stigoše u selo. “Što se dogodilo? Zar smo poludjeli? Pa sve je bilo uništeno!” pitaju u čudu starješinu. Starješina je prišao djeci. “Vi ste bili danas u šumi, zar ne? Što ste tamo radili osim što ste se igrali?” Djeca su se zbunjeno pogledala, osim Janka, Marka i Mislava. Suznih očiju dječaci su sve priznali. “Hož je čuvar šume, vrlo mudar i razborit ali su Iskrice svojeglave”, objasnio je starješina. “Pazite kako se ponašate prema šumi da se ovo više ne ponovi!”

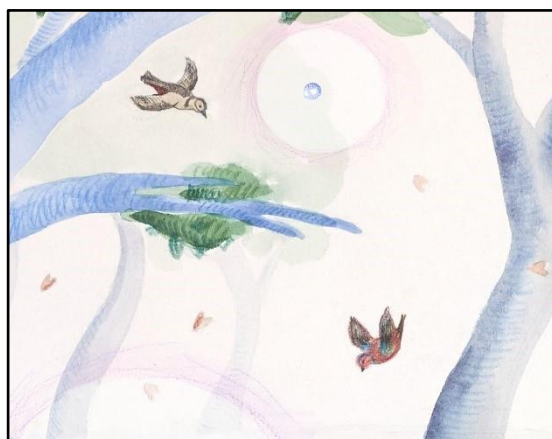
“Djede, što se dogodilo s Hožem i Iskricama?” povikaše Ana i Fran. “Ah” odgovorio je djed Mislav “priča se da oni i dalje brinu za šumu”, reče djed i namigne Hožu koji je slušao cijelu priču.

2.2. Ilustracije

Kako se razvijala priča, razijale su se i ilustracije. Radnja priče smještena je u bukovu šumu kakvih ima na Papuku¹. Za što bolji prikaz prostora fotografirani su dijelove šume kako bi ilustracije izgledale što uvjerljivije i poučna tabla na stazi koja objašnjava koje vrste ptica tu, (Slika 1 i Slika 2).

Slika 1

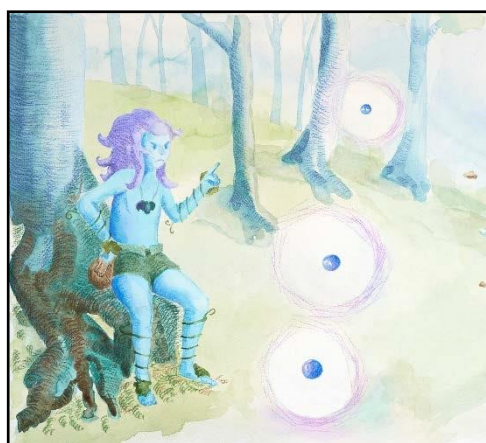

Slika 2

Pri fotografiranju su korišteni i statisti (Slika 3 i Slika 4) da bi omjer okoline i figure bio što uvjerljiviji.

Slika 3

Slika 4

Inačica slikovnice koja je nastala na kolegiju Ilustracije imala je šest stranica. Priča je imala propuste u tome tko je gdje kada stigao i kako su se mimoišli, a da se ne vide. Zbog toga je bio potreban daljnji rad na priči. Na primjeru scene kada Hož tjera seljake iz šume prikazat ću razvoj ilustracije jedim prizorom. Slika 5 je skica za prvu inačicu, Slika 6 je prva inačica. Slika

¹ <http://pp-papuk.hr/pravila-parka/>

7. je treća inačica kada sam promijenila format sa pravokutnog na kvadratni, 21x21cm, i Slika 8 je posljednja verzija prikazanog preko dvije stranice. Odlučila sam se za ilustracije preko obje stranice da bi odnos teksta i ilustracija bio primjeren. Inspiracija za ilustracije u akvarelu pronađena je u mladoj korejskoj ilustratorici Kim Minji² i njezinim ilustracijama za priče *Petar Pan*, *Mali princ* i *Alisa u zemlji čudesa*.

Slika 5

Slika 6

Slika 7

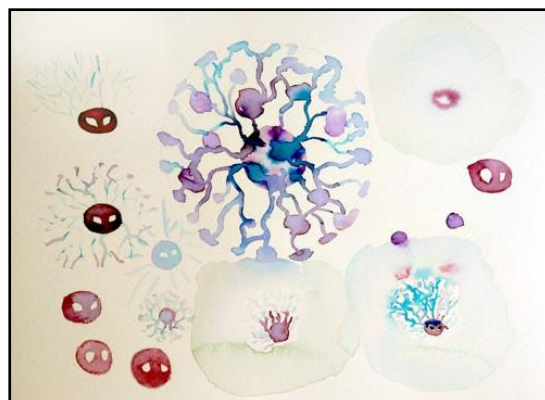
Slika 8

²<http://www.ki204.com/>

Osim što su se razvijala priča i scena, razvijali su se i likovi. Kako Hož ima odlike heroja tražila sam inspiraciju u pričama iz antike. Hož je u početku imao žutu kosu te su i Iskrice bile žute. Predstavljale su izvor topline, tj. vatre. Kasnije, radeći i promišljajući o Iskricama, odlučila sam da budu električne, odnosno strujne Iskrice (Slika 10). Tako je i Hož dobio plavičastu boju kose, a Iskrice su postale plavoljubičaste poput plazma kugle (Slika 9 i Slika 11).

Slika 9

Slika 10

Slika 11

Osim kose, Hož je dobio ukrase po rukama i nogama, torbicu, hlačice i magičnu ogrlicu. Opletena mu je vinova loza oko ruku i nogu u čast njegovom ocu bogu Dionizu koji je u grčkoj mitologiji bog plodnosti i vina te zaštitnik umjetnosti.³ Magični elementi koji se pojavljuju u priči – čarobna ogrlica, Iskrice pa na kraju i sam Hož, omogućavaju razvijanje priče u različitim smjerovima. Njegova ogrlica je načinjena od kvarcnog stakla koje se proizvodilo u

³https://www.greekmythology.com/Other_Gods/Dionysus/dionysus.html

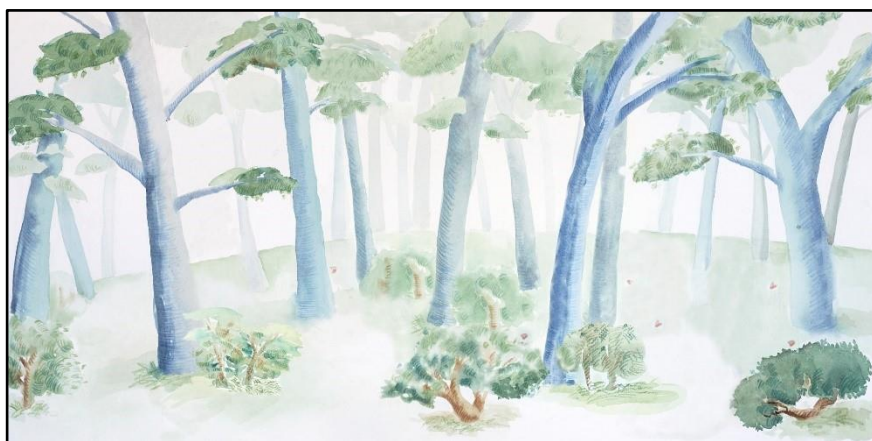
staklani na Jankovcu⁴ a posebne moći joj je dala Hoževa majka Hera. Ona ga je htjela zaštititi od svog muža Zeusa jer je Hož plod osvetničkog ljubavnog odnosa⁵. Za Hoža se, naravno, ne zna jer ga je Hera po rođenju odmah sakrila kod šumskih nimfi.

⁴<http://www.jankovac.hr/planinarski-dom/staklana-na-jankovcu/>

⁵Dioniz je bio sin boga Zeusa i žene Semele. Hera je bila ljubomorna na Semelu te je dala Dioniza pogubiti. Zeus ga je sakrio kod planinskih nimfi. Kada je stasao u mladića našla ga je Hera te da bi se osvetila Zeusu, rodila je Dionizovo dijete – Hoža.

3. TEHNIKE RADA

U radu sam se koristila akvarel bojama White Nights, Sennelier i Koh'i'Noor Brilliant te kistovima Isabbey veličine 2, 6 i 14. Koh'i'Noor Brilliant sam isključivo koristila za ilustriranje Hoža i Iskrica. Ilustracije sam radila na Fabriano Akvarel 300g/m². Ilustracije su pripremljene skicom u olovci te potom oslikavane akvarel tehnikom na mokroj podlozi (Jakubin, 1999:169.) Po završetku su dorađivane drvenim akvarel bojcama Koh'i'Noor Mondeluz. Originalna veličina ilustracija je 30x60cm, osim prve i posljednje koje su 30x30cm. Ukupno ima 19 ilustracija – korice, unutrašnja naslovnica te 17 ilustracija glavnog dijela. Za ilustraciju predlista i zalista koristila sam se kombiniranjem prizora šume iz slikovnice (Slika 12).

Slika 12

Nakon što sam ilustracije napravila ručno, fotografirane su sa Sony Nex-7, objektiv Sigma 60mm 1:2.8. Fotografije su obrađene u CaptureOne kao .raw te izvezene kao .tiff da bi se mogle dalje obrađivati u CorelPhoto-Paint X6. Pri digitalnoj obradi korigirana je boja, veličina te po koja pogreška nastala pri ručnom ilustriranju (CorelDraw Grafic Suite X6, 2012:47). Slikovnica je pripremljena za tisak u Adobe InDesign-u. Za glavni tekst je korišten font Ebrima, a za naslov Rage Italic.

4. NAMJENA I PRIMJENA

Prilikom čitanja slikovnice djeca se mogu upoznati s različitim međuljudskim odnosima: utjecaj bliskih prijatelja na naše ponašanje (kada je Janko donio nož u šumu i bacio u drvo, a druga dvojica su to prihvatila bez protivljenja), odnos s roditeljima (skrivanje istine od roditelja što su se to igrali u šumi), odnos prema autoritetu (kada su starješini priznali što su učinili) te razvijanje svijesti o uzročno-posljedičnim vezama (djeca nisu razumjela da njihova djela imaju posljedicu dok im starješina nije objasnio o čemu je riječ).

Radnja u slikovnici se odvija u bukovoj šumi. Slikovnica je, dakle, primjenjiva pri učenju životne zajednice šume u nižim razredima osnovne škole jer se na ilustracijama vide različite životinjske i biljne vrste koje obitavaju u šumi. Moguće je napraviti i radionicu ilustracije gdje bi učenici mogli stvaralački prepričati priču s naglaskom na ekologiju i očuvanje života u šumi i dramatizirati ju, a Hož i Iskrice bi imali glavnu ulogu.

5. ZAKLJUČAK

Za prikaz priče Hož i tužna bukva najbolje mi je odgovarala slikovnica kao oblik vizualnog izražavanja. Ilustracija omogućava kombiniranje i izražavanje u različitim medijima te su tako i kombinacije beskonačne. Omogućava razvijanje misli i ideja, zahtjeva proučavanje znanosti i zakonitosti prirode. Slikovnicom se daje mogućnost pristupa djeci te ih se time može zabaviti i podučiti.

Slikovnica je djetetova prva knjiga. Susret sa slikovnicom razvija mu estetko i kritičko mišljenje koje nema svoj završetak. Razvoj je omogućen učestalim korištenjem kvalitetnog vizualnog sadržaja. Zadatak odgojitelja je ne samo prezentirati takav sadržaj nego i objasniti proces njegova nastanka te učiti djecu da promišljaju o svom radu. Na takav način će biti zainteresiraniji ne samo za umjetnost nego i za druge struke, tj. znanosti, koje, naposljetku, dovode do kvalitetne priče.

6. SAŽETAK

Slikovnicom *Hož i tužna bukva* ispričana je poučna priča o očuvanju prirode. Hož i Iskrice su mistični čuvari šume koju posjećuju stanovnici iz obližnjeg sela. Dok se ne naruši mir u šumi, Hož i Iskrice se ne pojavljuju. A kada se pojave pokaže se sva sila prirode.

Slikovnica je prilagođena za korištenje u nastavi pri razgovoru o odnosima među ljudima u nastavi Hrvatskog jezika, Vjeronauka, Sata razrednog odjela i sl. te u nastavi Prirode i društva u obradi nastavnih jedinica o životnim zajednicama šuma i ekologiji.

Ilustracije su oslikavane akvarelom i drvenim akvarel bojicama te obrađene u CorelPhoto-Paintu. Za izdavanje su pripremljeni su Adobe InDesignu.

Ključne riječi: slikovnica, akvarel, očuvanje prirode, magična bića, šuma

Key Words: Picture Book, Aquarelle, Preserving Nature, Magical Creatures, Forest

7. LITERATURA

1. CorelDraw Grafic Suite X6, Corel Corporation 2012, Ottawa Canada
2. Jakubin, M. (1999), Likovni jezik i likovne tehnike. Zagreb: EDUCA

Internet

1. <http://pp-papuk.hr/pravila-parka/> (26. studenog 2017.)
2. <http://www.jankovac.hr/planinarski-dom/staklana-na-jankovcu/> (3. prosinca 2017.)
3. https://www.greekmythology.com/Other_Gods/Dionysus/dionysus.html (3. prosinca 2017.)
4. <http://www.ki204.com/> (3. prosinca 2017.)

8. PRILOZI

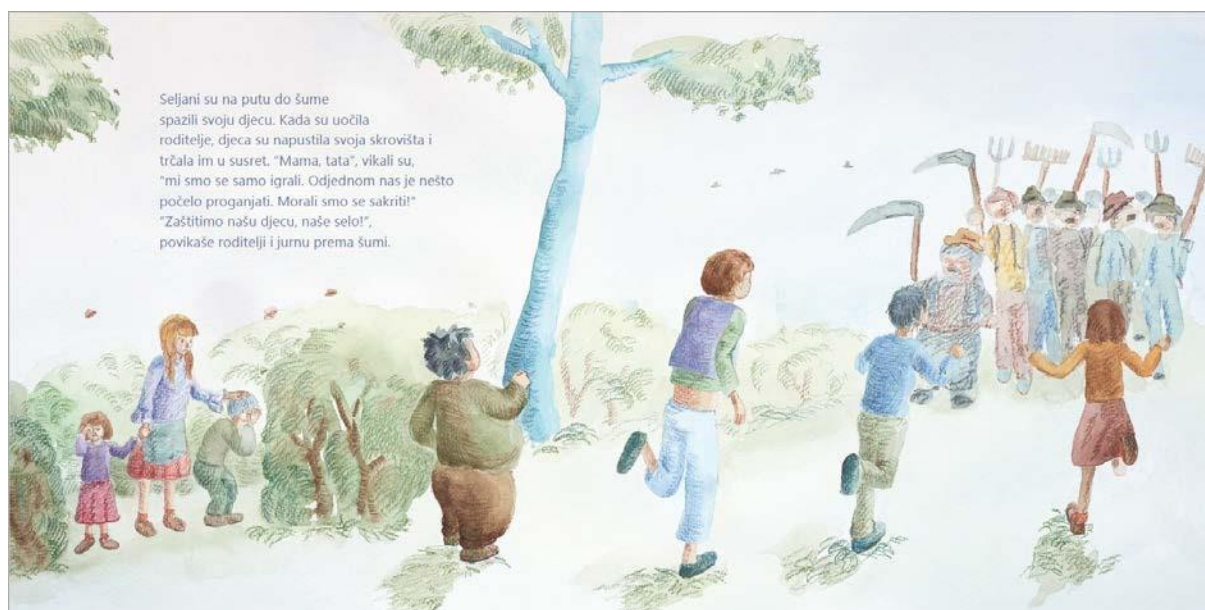
Slika 13 Naslovnica

Slika 14 Stranice 6 i 7

Slika 15 Stranice 12 i 13

Slika 16 Stranice 18 i 19

Slika 17 Stranice 22 i 23

Slika 18 Stranice 30 i 31